

Rutin för sjuksköterska att utföra klinisk undersökning vid fastställande av förväntat dödsfall

Diarienummer: 19/SN 0204
Paragraf: Delegation
Beslutsinstans: MAR & MAS
Beslutsdatum: 2019-07-01

Informationsklassning:
Dokumentansvarig: MAS /MAR
Giltighetstid:

Föregående diarienummer:
Föregående beslutsdatum:
Reviderad: 250708
Föregående paragraf:

Innehållsförteckning

Rutin för sjuksköterska att utföra klinisk undersökning vid fastställande av förväntat dödsfall	0
Inledning.....	2
Rutin	2
För att fastställa ett dödsfall görs följande kontroller:	2
Den Sjuksköterska som konstaterat skall fylla i bårhusmeddelande enligt följande: ...	3
Närstående	3
Transport till bårhus	3
Meddela dödsfall till ansvarig läkare	3

Inledning

I begreppet hälso- och sjukvård ingår, enligt [Hälso- och sjukvårdslag \(2017:30\)](#), även att ta hand om avlidna personer. Omhändertagandet ska ske med stor respekt för den avlidne och med hänsyn till den avlidnes efterlevande. I [Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd \(SOSFS 2005:10\)](#) om kriterier för bestämmande av människans död, framgår att fastställandet ska göras av legitimerad läkare.

En läkare får fastställa dödsfall, utan att själv ha gjort den kliniska undersökningen, om dödsfallet är förväntat på grund av sjukdom eller nedsatt hälsotillstånd med förmodad begränsad överlevnad. Förutsättningar för att läkaren inte själv behöver göra undersökningen är att legitimerad sjuksköterska har gjort undersökning och meddelat läkaren resultatet och att läkaren har tillgång till relevanta och aktuella uppgifter om den dödes tidigare medicinska tillstånd.

Rutin

Sjuksköterska i Motala kommun kan bistå med att utföra klinisk undersökning i samband med förväntat dödsfall för personer boende på särskilt boende och för personer i ordinärt boende med kommunal hälso- och sjukvård. Patientansvarig läkare måste först gjort brytpunktsbedömning av patient för palliativ vård i livets slut, bedömt och dokumenterat att sjuksköterska i kommunal hälso- och sjukvård kan bistå i att utföra klinisk undersökning för fastställandet av dödsfallet.

Därefter är det möjligt för tjänstgörande sjuksköterska att, när patienten avlider, bistå läkaren med den kliniska undersökningen. Ansvarig läkare dokumenterar brytpunktsbedömning i regionens patientjournal att undersökning för att fastställa att patienten avlidit får göras av leg sjuksköterska enligt [Dödsfall, administration och konstaterande \(kräver Siths loggin\)](#)

Ansvarig sjuksköterska dokumenterar brytpunktsbedömningen i VIVA enligt fastställd mall, samt noterar under restriktioner att brytpunktsbedömning är genomförd. Att sjuksköterska kan bistå med klinisk undersökning för att fastställa dödsfall gäller förutsatt att ovanstående är uppfyllt.

För att fastställa ett dödsfall görs följande kontroller:

- Ljusstela, oftast vidgade pupiller
- Avsaknad av hjärtljud vid auskultation med stetoskop
- Ingen spontanandning
- Ingen palpabel puls

När klinisk undersökning för fastställande av dödsfall utförts skall sjuksköterskan dokumentera i VIVA-mall ”Bistå i att fastställa förväntade dödsfall”. Vid eventuella tveksamheter kontaktas alltid tjänstgörande läkare.

Den Sjuksköterska som konstaterat skall fylla i bårhusmeddelande enligt följande:

- Personnummer, namn och adress
- Plats för dödsfallet
- Dödsdatum
- Klockslag
- Polisanmält – nej
- Pacemaker – ja eller nej, ska framgå av journalinformationen
- Klinisk obduktion – nej
- Läkare som fastställt dödsfallet: Ordinarie läkare/sjuksköterskans namn
- Namnförtydligande och telefonnummer

Bårhusmeddelandet fästs på patientens underben. Plastskyddad ID-märkning sätts runt handled.

Närstående

Tjänstgörande sjuksköterska informerar närstående om dödsfallet, om inget annat är överenskommet. Bakjour från primärvården eller LAH/ALMA (om patienten är ansluten) kan tillkallas om situationen kräver.

Transport till bårhus

Motala kommun har avtal och ansvar för transport av avlidna från särskilt boende till bårhus. För patienter som avlider i ordinärt boende har Region Östergötland avtal och ansvar för transport från hemmet till bårhus. Transport av avliden kan ske dygnet runt och anhöriga ska informeras om att avtal finns och att de själva kan välja om de vill använda det eller vända sig till annan begravningsbyrå. Det är viktigt att informera om att det endast är själva transporten som omfattas av det upphandlade avtalet. Hämtning ska kunna ske inom två timmar efter att begravningsbyrån kontaktats av enheten. Ytterligare information framgår i [Rutin för transport av avlidna i SÄBO och ordinärt boende](#).

Sjuksköterskan och omvårdnadspersonalen överenskommer om vem som ringer efter transport.

Meddela dödsfall till ansvarig läkare

Tjänstgörande sjuksköterska jourtid meddelar dödsfall till patientens ansvariga sjuksköterska som i sin tur får meddela läkaren nästkommande vardag. Dödsfall meddelas nästkommande vardag till patientansvarig läkare på aktuell vårdcentral. Ansvarig läkare utfärdar dödsbevis.

Övrigt

Överblivna läkemedel är formellt dödsboets egendom men sjuksköterskan bör av säkerhetsskäl erbjuda att omhänderta kvarvarande läkemedel för kassation. Om dödsboet väljer att behålla läkemedlen bör de informeras om vikten av att lämna överblivna läkemedel till apotek.

Om överblivna läkemedel innehåller narkotika klassade läkemedel ska sjuksköterska informera om att det är olagligt att inneha dessa för anhöriga utan giltigt recept och erbjuda kassation.

Överblivet sjukvårdsmaterial kastas i soporna av hygienskäl.

Hälso- och sjukvårdslag (2017:30)

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2005:10) om kriterier för
bestämmande av människans död